

PFA, II SAU SRL? O ALEGERE DIFICIL PENTRU MICUL
ÎNȚREPRINZ TOR

AUTHORIZED INDIVIDUAL, SOLE PROPRIETORSHIP, LIMITED
LIABILITY COMPANY? A DIFFICULT CHOICE THAT THE
SMALL ENTREPRENEUR IS FACING

OLGA –ANDREEA URDA¹

Rezumat: Modificările legislative survenite în materie fiscală dar și comercială au creat o serie de dileme în mediul de afaceri vis-a-vis de modul optim de organizare a activității economice. Înainte de 1 ianuarie 2016 și de intrarea în vigoare a noilor dispoziții fiscale aplicabile mai ales persoanei fizice autorizate și întreprinderii individuale, alegerea era mai facilă pentru micii antreprenori însă modificările semnificative relative la impozitele pe care persoanele fizice sunt nevoite să le plătească începând cu această dată au creat o serie de dileme în organizarea activității economice.

Prezentul studiu își propune să analizeze comparativ avantajele și dezavantajele celor trei forme de organizare a activității economice în vederea stabilirii unei soluții optime pentru mediul de afaceri.

Cuvinte-cheie: persoană fizică autorizată, întreprindere individuală, societate cu răspundere limitată, microîntreprindere, răspundere nelimitată, patrimoniu de afecțiune.

Abstract: Legislative amendments that have occurred in fiscal and commercial matters have created a series of dilemmas within the business environment regarding the optimal way of organizing economic activities. Before January 1st 2016 and the entry into force of new fiscal provisions applicable especially to authorized individuals, the choice was easier for small entrepreneurs but significant changes relative to taxes that the authorized individuals are forced to pay from that date have created a series of dilemmas in organizing economic activity. The present study aims to weigh up the advantages and disadvantages of the three forms of business organization to establish an optimal solution for the business environment.

¹Asistent univ. dr., Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Drept, email: olga.alexandru@uaic.ro.

Keywords: authorized individual, sole proprietorship, Limited Liability Company, microenterprise, unlimited liability, patrimony of affectation

1. Noțiuni introductive

Persoana fizic autorizat (PFA) reprezint , în accepțiunea O.U.G. nr. 44/2008² privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, „persoana fizica autorizată este orice formă de activitate economică permisă de lege, folosind în principal forța sa de muncă”, prin activitate economică înțelegându-se „activitatea agricolă, industrială, comercială, desfășurată pentru obținerea unor bunuri sau servicii a căror valoare poate fi exprimată în bani și care sunt destinate vânzării ori schimbului pe piețele organizate sau unor beneficiari determinați ori determinabili, în scopul obținerii unui profit”³.

În scopul exercitării activității pentru care a fost autorizat, PFA poate colabora cu alte persoane fizice autorizate ca PFA, întreprinzătorii persoane fizice titulari ai unor întreprinderi individuale sau reprezentanți ai unor întreprinderi familiale ori cu alte persoane fizice sau juridice, pentru efectuarea unei activități economice, fiindcă aceasta să își schimbe statutul juridic.

PFA își desfășoară activitatea folosind în principal forța de muncă și aptitudinile sale profesionale. Ea nu poate cumula și calitatea de întreprinzător persoană fizică titular al unei întreprinderi individuale.

Întreprinderea individuală (II) reprezintă întreprinderea economică, fiind personalitate juridică, organizată de un întreprinzător persoană fizică, prin întreprindere economică înțelegându-se „activitatea economică desfășurată în mod organizat, permanent și sistematic, combinând resurse financiare, forța de muncă atrasă, materii prime, mijloace logistice și informație, pe riscul întreprinzătorului, în cazurile și în condițiile prevăzute de lege”⁴.

Societatea cu răspundere limitată (SRL) este acea formă de societate reglementată de Legea nr. 31/1990 *ce poate avea unul sau mai mulți asociați care pun în comun anumite bunuri pentru a desfășura activități de*

² Publicat în Monitorul Oficial nr. 328 din 25 aprilie 2008.

³ Art. 2 lit. a) și i) din O.U.G. nr. 44/2008.

⁴ Art. 2 lit. f) și g) din O.U.G. nr. 44/2008.

*producție, comerț sau prestări servicii, în vederea obținerii de profit și care răsund pentru obligațiile sociale în limita aportului lor*⁵.

2. Aspecte comune

Toate cele trei forme de organizare a activității economice prezintă o serie de caracteristici comune.

Angajarea unor terțe persoane. Atât PFA și II cât și SRL pot să angajeze, în calitate de angajator, terțe persoane cu contract individual de muncă, încheiat în condițiile legii. Astfel, se conferă posibilitatea exercitării unei activități mult mai complexe.

Activitățile ce pot fi exercitate. Cele trei forme de organizare a activităților economice vor avea obiectul de activitate stabilit prin raportare la Nomenclatorul de clasificare a activităților din economia națională – CAEN, aprobat prin H.G. nr. 656/1997⁶.

Obligația de a asigura publicitatea în registrul comerțului - Legea nr. 26/1990 reglementează în art. 1 care sunt persoanele care au obligația să ceară înmatricularea sau, după caz, înregistrarea în registrul comerțului înainte de începerea activității economice printre acestea numărându-se și persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și societățile reglementate de Legea nr. 31/1990. Prin îndeplinirea acestei obligații se asigură protejarea intereselor terților.

Sediul – PFA, II și SRL trebuie să aibă un sediu profesional pe teritoriul României, în condițiile prevăzute de lege.

3. Avantajele oferite de PFA și II ca forme de organizare a activității economice

Alegerea persoanei fizice autorizate sau a întreprinderii autorizate, în vederea organizării activității economice, conferă o serie de avantaje prin comparație cu societatea cu răspundere limitată. Vom expune în cele ce urmează cele mai importante dintre aceste avantaje.

Modul de ținere a contabilității. Persoana fizică autorizată precum și titularul întreprinderii individuale vor ține contabilitate în partid simplu,

⁵ S. Căpenaru, *Tratat de drept comercial român*. Ediția a IV-a, revizuită și actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 363; S. Popa, *Drept comercial. Introducere. Persoana fizică. Persoana juridică*, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 158.

⁶ H.G. nr. 656/1997 privind aprobarea Clasificării activităților din economia națională – CAEN, publicat în Monitorul Oficial nr. 301 din 5.11.1997.

potrivit reglement rilor privind organizarea i conducerea evidenței contabile în partid simpl de c tre persoanele fizice care au calitatea de contribuabil, în conformitate cu prevederile Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal.

Procedura simplificat a insolvenței. Persoana fizic autorizat precum i persoana fizic titular a unei întreprinderi individuale, vor fi supuse, în caz de insolvență, procedurii simplificate prev zute de Legea nr. 85/2014 privind procedura insolvenței.

Accesul la profit. Atât PFA cât i persoana fizic titular a unei întreprinderi individuale pot s foloseasc profitul obținut din exercitarea activității oricând, nefiind condiționate de a teptarea trecerii unui anumit termen.

Contractarea serviciilor unui expert contabil are un caracter facultativ. În condițiile în care activitatea pe care o exercit nu este una de amploare, costurile cu serviciile unui contabil pot s fie mult prea mari prin raportare la profitul obținut, context în care legea permite persoanei fizice autorizate precum i persoanei fizice titulare a unei întreprinderi individuale s i țin singure activitatea.

Costuri mici ocazionate cu înființarea precum i proceduri facile de înregistrare. PFA i II pot fi înființate în mod facil i f r concursul unei persoane de specialitate. Nu este reglementat un act constitutiv, obiectul de activitate fiind menționat direct pe formularul de înregistrare, ca i restul detaliilor referitoare la sediu, datele de identitate sau denumire.

Patrimoniul de afecțaiune - reprezint totalitatea bunurilor, drepturilor i obligațiilor persoanei fizice autorizate sau ale titularului întreprinderii individuale, afectate scopului exercit rii unei activități economice, constituite ca o fracțiune distinct a patrimoniului persoanei fizice autorizate sau al titularului întreprinderii individuale, separat de gajul general al creditorilor personali ai acestora i are avantajul de a fi facultativ⁷.

⁷Art. 2 lit. j) din O.U.G. nr. 44/2008.

4. Dezavantajele optării pentru PFA sau II ca forme de organizare a activității economice

Răspunderea nelimitată pentru obligațiile dobândite. PFA și persoana fizică titulară a întreprinderii individuale răspund pentru obligațiile lor cu patrimoniul de afecțiune, dacă acesta a fost constituit, și, în completare, cu întreg patrimoniul lor⁸. Acesta este cel mai mare dezavantaj al optării pentru una dintre cele două forme de organizare a activității economice. Răspunderea nu este condiționată de vre-o culpă a profesionistului persoană fizică.

Contribuții ridicate. Începând cu 1 ianuarie 2016 odată cu intrarea în vigoare a noului Cod fiscal regulile privind stabilirea contribuțiilor sociale pentru persoanele fizice care realizează venituri din activități independente sau în spirit semnificativ. Acesta este un dezavantaj evident al acestei forme de organizare⁹.

Riscul recalificării activității de către trei organele fiscale. Art. 7 pct. 2 Cod fiscal conferă posibilitatea recalificării unei activități ca dependentă, în baza unor criterii de apreciere a legăturii contractuale dintre un beneficiar și

⁸Art. 20 și art. 26 din O.U.G. nr. 44/2008.

⁹În acest sens art. 148 Cod fiscal prevede: (1) Pentru persoanele fizice care realizează venituri din activități independente și care determină venitul net anual în sistem real, baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale, în cazul plăților anticipate cu titlu de contribuții de asigurări sociale, o reprezintă echivalentul a 35% din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat, prevăzut la art. 139 alin. (3), în vigoare în anul pentru care se stabilesc plățile anticipate.

(2) În cazul persoanelor fizice care realizează venituri din activități independente și care determină venitul net anual pe baza normelor anuale de venit, baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale o reprezintă valoarea anuală a normei de venit raportată la numărul de luni în care se desfășoară activitatea și nu poate fi mai mic decât echivalentul reprezentând 35% din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat, prevăzut la art. 139 alin. (3), în vigoare în anul pentru care se stabilesc plățile anticipate, și nici mai mare decât echivalentul a de 5 ori acest câștig.

(3) Pentru persoanele fizice prevăzute la alin. (1), baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale se recalculează în anul următor celui de realizare a venitului, în baza declarației privind venitul realizat, și se stabilește ca diferență între venitul brut realizat și cheltuielile efectuate în scopul desfășurării activității independente, exclusiv cheltuielile reprezentând contribuția de asigurări sociale, raportată la numărul de luni în care a fost desfășurată activitatea. Baza lunară de calcul nu poate fi mai mic decât echivalentul reprezentând 35% din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat, prevăzut la art. 139 alin. (3), în vigoare în anul pentru care se efectuează definitivarea contribuției, și nici mai mare decât echivalentul a de 5 ori acest câștig.

un prestator care constau în aprecierea „relației de subordonare, accesul la baza materială, suportarea cheltuielilor de deplasare și suportarea indemnizațiilor de concediu ori incapacitate de muncă”¹⁰.

Interesul aprecierii activității persoanei fizice autorizate respectiv întreprinzătorului individual ca fiind una dependentă sau independentă este dat de modul diferit de stabilire a impozitului pentru veniturile salariale față de cele profesionale¹¹.

5. Avantajele oferite de SRL ca formă de organizare a activității economice

Societatea cu răspundere limitată a devenit una dintre cele mai utilizate forme de organizare a activității economice, motivat de avantajele de necontestat pe care le oferă.

Posibilitatea asocierii sub aceeași formă de organizare. SRL poate fi constituit atât cu asociat unic cât și cu doi sau mai mulți asociați. Asocierea permite mai multor persoane să investească împreună în vederea obținerii de beneficii.

Răspundere limitată – de departe cel mai mare avantaj al optării pentru SRL ca formă de organizare a activității economice îl constituie răspunderea limitată a asociaților la aporturile efectuate. Într-adevăr această protecție nu are un caracter absolut. În acest sens, în art. 237¹ alin. (3) și (4) sunt reglementate situațiile în care asociatul pierde acest privilegiu. Astfel, va răspunde nelimitat asociatul care, în fraudă creditorilor, abuzează de caracterul limitat al răspunderii sale și de personalitatea juridică distinctă a societății răspunde nelimitat pentru obligațiile neachitate ale societății dizolvate, respectiv lichidate. Această antrenare a răspunderii sale se realizează mai ales în situația în care acesta dispune de bunurile societății ca și cum ar fi bunurile sale proprii sau dacă diminuează activul societății în beneficiul personal ori al unor terți, cunoscând sau trebuind să cunoască faptul că în acest mod societatea nu va mai fi în măsură să își execute obligațiile.

¹⁰ I.M. Costea, *Drept financiar. Note de curs. Conform noului Cod fiscal și noului Cod de procedură fiscală*, Editura Hamangiu, București, 2016, p. 112.

¹¹ A se vedea: I.M. Costea, *op. cit.*, p. 112; I.M. Costea, D.M. Iluc, *Din nou despre activitățile (in)dependente*, în revista *TaxMagazine*, nr. 5 din mai 2015, p. 218-222.

Impozite mai mici. Începând cu 1 ianuarie 2016 odată cu intrarea în vigoare a noului Cod fiscal taxele și impozitele pe care un SRL ar trebui să le plătească sunt, în situații comparabile, adică pentru același profit, mai mici decât în cazul PFA și II.

6. Dezavantajele optării pentru SRL ca formă de organizare a activității economice

Accesul la beneficii. Dacă PFA sau titularul unei întreprinderi individuale are acces oricând la profit în cazul SRL asociaților li se vor împărți beneficiile proporțional cu cota de participare la capitalul social votat, în termenul stabilit de adunarea generală a asociaților sau, după caz, stabilit prin legile speciale, dar nu mai târziu de 6 luni de la data aprobării situației financiare anuale aferente exercițiului financiar încheiat. În cazul în care au fost plătite dividende contrar acestor dispoziții se vor restitui, dacă societatea dovedește că asociații au cunoscut neregularitatea distribuirii sau, în împrejurările existente, trebuiau să o cunoască.

Mai mult, conform art. 272¹ din Legea nr. 31/1990 este incriminată fapta fondatorului, administratorului sau reprezentantului legal al societății care încasează sau plătește dividende, sub orice formă din profituri fictive ori care nu puteau fi distribuite, în lipsa situației financiare anuale sau contrar celor rezultate din aceasta.

Ținerea contabilității în partid dublu. Toate societățile reglementate de Legea nr. 31/1990, și implicit societatea cu răspundere limitată, au obligația de a conduce contabilitatea în partid dublu și să întocmească situații financiare anuale, potrivit reglementărilor contabile aplicabile.

Obligativitatea angajării unui expert contabil. Contabilitatea va fi organizată și condusă pe baza de contracte de prestări de servicii în domeniul contabilității, încheiate cu persoane fizice sau juridice, autorizate potrivit legii, membre ale Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România.

Costuri ridicate ocazionate cu înființarea. Spre deosebire de înregistrarea unei persoane fizice autorizate sau întreprinderi autorizate, care nu ridică probleme deosebite, constituirea unei societăți cu răspundere limitată impune, în genere, apelarea la ajutor de specialitate. Taxele ocazionate cu înmatricularea societății în registrul comerțului sunt cel puțin duble față de cele calculate pentru înregistrarea profesionistului persoană

fizic în registrul comerțului. Mai mult actul constitutiv al societății cu răspundere limitată trebuie să aibă dat cert, formalitate care presupune de asemenea costuri suplimentare, indiferent de modul în care se realizează, de către avocat, notar sau funcționar care lucrează în cadrul oficiului registrului comerțului.

Obligativitatea unui capital social minim. Pentru societatea cu răspundere limitată art.11 din Legea nr. 31/1990 reglementează un capital social minim, în cuantum de 200 lei, care trebuie să fie vărsat integral la momentul constituirii societății. Capitalul social reprezintă gajul general al creditorilor sociali. Un real dezavantaj în cazul societății cu răspundere limitată este acela că asociații, care au adus ca aport un bun în societate, nu pot să solicite, în cazul lichidării societății, restituirea în natură a acelui bun, afară de cazul în care actul constitutiv conține precizări punctuale în acest sens.

7. Concluzii

În mod cert atunci când se optează între PFA, SRL și SRL trebuie avut în vedere sectorul de activitate în care va opera. Riscul răspunderii nelimitate trebuie înțeles și asumat de către cei care își doresc inițierea unei afaceri. Pe de altă parte persoana fizică autorizată și întreprinderea individuală organizează activități mai puțin complexe, bazate în genere pe forța de muncă și aptitudinile unei singure persoane, chiar și în situația existenței unor angajați. De altfel, forma de răspundere, justifică și numărul redus de angajați, pe care îl au în genere aceste două entități.

Reglementarea în legislația noastră a acestor trei forme de exercitare a activității economice oferă antreprenorilor o paletă destul de largă de opțiuni, adaptate nevoilor și strategiilor de afaceri.